

КОЛОРИСТИЧНІ ЗАСАДИ ЖИВОПИСНОЇ ПІДГОТОВКИ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ХУДОЖНІХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Social Representations and Interpersonal Expectations]. *Studia z Teorii Wychowania*. Tom VI. Nr 3(12). S. 49–77. [in Polish].

16. Martovska, K. (2020). Psychologiczne uwarunkowania kompetencji społecznych [Psychological determinants of social competences]. *Vydavnistvo Liberi Liber*. 173 s. [in Polish].

17. Parakievich, A. (2024). Trening umiejtnosci społecznych jako forma zajenich rozwijajoncykh kluchove kom

petencje społeczne [Social skills training as a form of classes developing key social competences]. *Terapia Specjalna* : stro-na internetowa. Available at: <https://surl.li/epjdxl> [in Polish].

18. Veryshko, M. (2020). Komunikacja interpersonalna jako esencja interakcji społecznych [Interpersonal communication as the essence of social interactions]. *Kwartalnik Naukowy Fides et Ratio*. T. 42. Nr. 2 S. 253–268. [in Polish].

Стаття надійшла до редакції 24.06.2025

УДК [378.14:741/744] (09) “19”

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.339668>

Тетяна Паньок, доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри образотворчого мистецтва
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4026-4724>

Валентина Гриньова, доктор педагогічних наук,
професор кафедри початкової і професійної освіти
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3027-4622>

КОЛОРИСТИЧНІ ЗАСАДИ ЖИВОПИСНОЇ ПІДГОТОВКИ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ХУДОЖНІХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті розкрито роль колористичних засад у системі живописної підготовки здобувачів освіти художніх спеціальностей. Обґрунтовано, що саме колір як ключовий елемент художньої мови є важливим чинником розвитку творчого мислення, образного бачення та професійної самореалізації. Акцентовано увагу на необхідності цілісного засвоєння колористичних знань: теорії кольору, символіки, емоційного й психологічного впливу, а також умінь аналізувати та застосовувати кольорові рішення в практичній роботі.

Проаналізовано сучасні проблеми підготовки здобувачів освіти, зокрема зниження інтересу до роботи з натури, поверхове сприйняття кольору та відсутність самостійного художнього мислення. Визначено педагогічні умови, які сприяють ефективному формуванню колористичного мислення: поетапне навчання, рефлексія, поєднання теорії з практикою, створення творчого середовища, що стимулює індивідуальні пошуки.

Зроблено висновок, що лише комплексна й педагогічно обґрунтована реалізація колористичних засад у живописній підготовці забезпечує повноцінний розвиток художньо-творчих здібностей здобувачів освіти та формування їхньої професійної художньої ідентичності.

Ключові слова: живописна підготовка; колір; колористика; педагогічні умови; творчі здібності; здобувачі освіти художніх спеціальностей; художньо-педагогічна освіта.

Літ. 20.

Tetyana Panyok, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor,
Head of the Fine Arts Department,
Kharkiv Hryhoriy Skovoroda National Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4026-4724>

Valentyna Grineva, Doctor of Sciences (Pedagogy),
Professor of the Primary and Vocational Education Department,
Kharkiv Hryhoriy Skovoroda National Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3027-4622>

COLORISTIC PRINCIPLES OF PAINTING TRAINING IN THE FORMATION OF STUDENTS' CREATIVE ABILITIES

The article explores the significance of coloristic principles in the system of painting education for students of art-related specializations. It substantiates the idea that color, as a key element of artistic language, is a crucial factor in the development of creative thinking, imaginative perception, and professional self-realization. Emphasis is placed on the necessity of comprehensively mastering coloristic knowledge, including color theory, symbolism, emotional and psychological impact, as well as the ability to analyze and apply color solutions in practical artistic work.

A well-developed sense of color is the foundation for forming a student's individual style, their ability to work with the visual language of contemporary art, and to effectively integrate color into their creative practice.

The article analyzes current challenges in the training of art students, such as the decline of interest in working from life, superficial perception of color, and the lack of independent artistic thinking. Pedagogical conditions that contribute to the effective formation of coloristic thinking are identified, including step-by-step learning, reflection, the integration of theory and practice, and the creation organization of a creative environment that stimulates individual exploration.

Taking into account the current trends in art education, it is effective to implement teaching approaches that combine traditional methods with digital technologies. In particular, integrating graphic editors (such as Photoshop or Procreate) into the learning process is beneficial for studying color harmonies, experimenting with palettes, and modifying color solutions. This practice encourages the transfer of skills from digital art to classical painting and broadens students' understanding of color as a flexible and expressive medium.

The implementation of gamification elements – such as team-based color quests, educational games for recognizing harmonious combinations, and interactive tasks for reaction speed and color reproduction accuracy – stimulates cognitive interest and increases students' emotional engagement in the process of studying color in painting.

An important component is the application of critical analysis methods to coloristic decisions in both students' own artworks and in the analysis of classical and contemporary art pieces. This approach develops the ability to understand the psychological and emotional impact of color on the viewer, strengthens professional artistic thinking, and expands students' coloristic culture.

The article concludes that only a comprehensive and pedagogically grounded implementation of coloristic principles in painting education ensures the full development of students' artistic and creative abilities and the formation of their professional artistic identity. The proposed system of pedagogical conditions – from the integration of theoretical knowledge with practice to the creation of space for reflection and creative experimentation – not only enhances technical skills, but also fosters aesthetic vision, sensitivity to color, and the ability to independently seek coloristic solutions.

Keywords: painting training; color; coloristics; pedagogical conditions; creative abilities; students of art specialties; art and pedagogical education.

Постановка проблеми. У системі художньої освіти важливою умовою формування творчої особистості є опора на професійно орієнтовану підготовку, яка сприяє не лише технічному вдосконаленню, але й глибокому естетичному осмисленню художніх засобів. Живопис, як одна з фундаментальних дисциплін, відіграє вирішальну роль у структурі професійного навчання здобувачів освіти художніх спеціальностей.

Водночас зазначимо, що сьогодні спостерігається тенденція недостатнього опрацювання та цілісного впровадження колористичних засад у практику викладання живопису, що ускладнює розвиток самостійного образного мислення та знижує рівень індивідуалізації творчості.

Центральне місце в структурі живописного мислення посідають колористичні засади, які визначають глибину художнього висловлення, емоційний зміст твору та логіку композиційного вирішення. Розвинене колористичне бачення є фундаментом для формування індивідуального стилю здобувача освіти, його здатності працювати з візуальною мовою сучасного мистецтва та ефективно інтегрувати колір у творчу практику.

Водночас без системного підходу до формування колористичних засад у процесі живописної підготовки неможливо забезпечити повноцінний розвиток творчих здібностей здобувачів освіти художніх спеціальностей. Аналіз чинних програм і педагогічних методик демонструє недостатній акцент на опрацюванні кольору як базового інструменту живопису. Відсутність уніфікованих методичних підходів, що поєднують академічну традицію з сучасними інноваційними технологіями –

такими як цифрова візуалізація, експериментальні кольорознавчі практики та міждисциплінарна інтеграція, – стримує формування цілісного колористичного мислення й гальмує розкриття творчого потенціалу здобувачів освіти.

Таким чином, актуальність проблеми полягає у необхідності теоретичного обґрунтування й методичного забезпечення колористичних засад живописної підготовки як засобу формування творчих здібностей здобувачів освіти художніх спеціальностей. Це завдання має важливе значення як для оновлення змісту художньої освіти, так і для розвитку креативного потенціалу нової генерації художників, які мислять кольором, формою та емоціями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями становлення теорії і практики художньої освіти займалися відомі українські науковці: Т. Висікайло [6], В. Гриньова [5, 7], Л. Масол [8], О. Отич [9], О. Рудницька [15], Г. Сотська [17] та низка інших. Викладання кольорознавства у мистецькій освіті ґрунтовно досліджували Т. Печенюк [13], Т. Прокопович, О. Каленюк та Г. Вахрамєєва та ін. акцентуючи увагу на важливості системного підходу до формування колористичних умінь і художнього бачення у здобувачів освіти [14].

У сучасних дослідженнях з художньої освіти все більше уваги приділяється поєднанню мистецької й дизайнерської складових. Зокрема, такі науковці, як Л. Оршанський [1] та В. Тищенко [4], підкреслюють, що застосування інтерактивних методів сприяє розвитку творчого мислення та формуванню індивідуального підходу до навчання здобувачів освіти. У своїх публікаціях автори вказують на потребу системного підходу до форму-

вання колористичної культури в освітньому процесі, яка є базовою як для художнього, так і для дизайнерського мислення.

Важливого значення для дослідження мають наукові розвідки Т. Паньок [2; 3; 7; 10; 11; 12]. Автор у монографії “Розвиток вищої художньо-педагогічної освіти в Україні у XX столітті” [12] систематизує основні етапи трансформації художньо-педагогічної освіти, зокрема в контексті підготовки художників-педагогів; приділяє увагу аналізу методичних засад викладання образотворчого мистецтва, фокусується на ролі кольору в живописній підготовці. У її працях, зокрема в статті “Особливості сприймання кольору в живописі” [10], розглядаються психологічні й педагогічні особливості засвоєння кольору як базового елемента художнього мислення. Дослідниця підкреслює важливість розвитку колористичного бачення у здобувачів освіти, що формує глибше розуміння візуального образу та сприяє самостійності у творчості.

Аналіз наукових публікацій Д. Чауса [18; 19; 20] свідчить про зростання уваги до проблеми формування колористичного мислення в системі професійної підготовки здобувачів освіти образотворчого мистецтва. Автор акцентує увагу на ролі кольору як інструменту образного мислення, що формує індивідуальний творчий стиль у процесі навчання; розглядає вплив історико-культурного досвіду на сучасну методику викладання живопису, зокрема на розвиток колористичного бачення як ключової професійної якості; наголошує на необхідності цілісного підходу до розвитку колористичних знань, умінь і навичок, які забезпечують успішність фахової підготовки майбутніх художників-педагогів.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття. Аналіз наукової літератури свідчить про те, що значна увага дослідників зосереджена на питаннях удосконалення художньо-педагогічної освіти, що розглядається як важливий компонент професійної підготовки в галузі образотворчого мистецтва.

Проте, незважаючи на наявність окремих досліджень у сфері колористичної підготовки, недостатньо вивченою залишається проблема системного впровадження колористичних засад саме в контексті живописної підготовки під час формуванні творчих здібностей здобувачів освіти художніх спеціальностей. Зокрема, актуальним є виявлення педагогічних умов, що забезпечують цілісне формування колористичного мислення як складової творчих здібностей здобувачів освіти художніх спеціальностей. Крім того, потребує подальшого осмислення вплив колористичної виразності на розвиток індивідуального стилю, художньої мови

та професійної ідентичності здобувачів освіти художніх спеціальностей.

Отже, дана стаття присвячена дослідженню ролі колористичних засад живописної підготовки у формуванні творчих здібностей здобувачів освіти художніх спеціальностей, що дозволяє поглибити розуміння механізмів художнього розвитку у системі мистецької педагогіки.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні реалізації колористичних засад у процесі живописної підготовки здобувачів освіти художніх спеціальностей як основи ефективного формування їхніх творчих здібностей.

Основний виклад матеріалу. У сфері художньої та художньо-педагогічної вищої освіти спостерігається дисбаланс між методичною підготовкою здобувачів освіти та розвитком їхніх практичних живописних умінь, зокрема у формуванні колористичного бачення. Це знижує ефективність становлення цілісного художнього мислення, що є особливо важливим у контексті живописної підготовки. Однією з причин такої ситуації є загальне зниження рівня творчої мотивації вступників до мистецьких закладів, що пов'язано із втратою ціннісних орієнтирів у молодіжному середовищі, скороченням гуманітарного складника шкільної освіти та зростаючим впливом цифрових технологій.

У процесі вивчення живопису в мистецьких вищах здобувачі освіти нерідко уникають роботи з натурою, віддаючи перевагу копіюванню зображень із цифрових носіїв. Така практика призводить до поверхневого сприйняття кольору, ускладнює розвиток умінь аналізувати колористичні співвідношення, світлотіньові переходи та виразні засоби художньої мови. Унаслідок цього гальмується формування індивідуального колористичного бачення й розвиток творчих здібностей здобувачів освіти.

Відмітимо, що творчі живописні здібності ґрунтуються на взаємодії пам'яті, мислення, уяви й емоцій, є основою створення живописних творів і проявляються у вигляді сформованих рис професійної майстерності. Це передусім: творча уява, відчуття кольору, пропорційна єдність, художнє та образне мислення, що породжує яскравість образів, емоційне ставлення до зображуваного явища, вміння побачити в предметах і явищах основне, найбільш характерне, почуття гармонії, уміння конкретизувати і узагальнювати художній образ, створювати оригінальні композиції, любов до образотворчої діяльності, що супроводжується високою працездатністю [11; 18]. Серед цих якостей провідне місце посідає вміння працювати з кольором як носієм емоційного, композиційного та смислового навантаження. Саме здатність до свідомого, глибокого оперування кольором сприяє цілісному розвитку творчих здібностей здобувачів освіти у про-

цесі живописної підготовки, що передбачає не лише формування навичок роботи з натурою та її ґрунтовне вивчення, а й системне опанування колористичних засад як основи професійної майстерності. Важливими компонентами цього процесу є розуміння кольорової гармонії, оволодіння теорією кольору, осмислення його символічного та психологічного значення. Не менш важливо – сформулювати здатність аналізувати й творчо застосовувати колірні рішення як у власній мистецькій діяльності, так і в процесі навчання [19, 18].

Педагогічні вимоги до систематичної живописної підготовки передбачають цілеспрямоване виконання вправ, що сприяють поглибленню візуальної чутливості, формуванню гнучкого колористичного мислення та розвитку індивідуального творчого бачення. З огляду на актуальні тенденції художньої освіти, ефективним є впровадження навчальних підходів, які поєднують традиційні засоби з цифровими технологіями.

Зокрема, доцільно інтегрувати у навчальний процес графічні редактори (наприклад, *Photoshop*, *Procreate*) з метою вивчення кольорових гармоній, експериментів із палітрами та модифікації колористичних рішень. Така практика сприяє перенесенню навичок зі сфери цифрового мистецтва у класичний живопис, розширює розуміння кольору як гнучкого виражального засобу.

Перспективним є також використання колірних симуляторів – зокрема *Color Oracle* – на заняттях з “Кольорознавства” та “Живопису”. Цей інструмент дозволяє моделювати сприйняття кольору людьми з порушеннями кольоросприйняття, що навчає студентів адаптувати власні живописні рішення до різних глядацьких ситуацій та формує навички критичного осмислення власного вибору палітри.

Упровадження елементів гейміфікації – зокрема командних кольорових квестів, освітніх ігор на розпізнавання гармонійних поєднань, інтерактивних завдань на швидкість реакції та точність відтворення кольору – активізує пізнавальний інтерес і стимулює емоційне залучення здобувачів освіти до процесу вивчення кольору в живописі.

Створення віртуального простору для художніх експериментів із кольором у режимі реального часу (наприклад, в AR/VR середовищах) відкриває нові можливості для моделювання виставкових просторів, оформлення інтер’єрів, роботи з освітленням. Це дозволяє здобувачам освіти глибше осмислити вплив кольору в контексті середовища та простору.

Особливої уваги заслуговує метод кольорової імпровізації, коли композиції створюються інтуїтивно, без попереднього добору палітри, а потім аналізуються з огляду на виразність, емоційний ефект та внутрішню логіку кольорового рішення. Такий підхід розвиває спонтанність, емоційність і здатність до художнього самовираження, що

сприяє формуванню творчих здібностей здобувачів освіти художніх спеціальностей.

Важливою складовою є застосування методики критичного аналізу колористичних рішень у живописі – як у власних роботах, так і при аналізі творів класичних і сучасних митців. Такий підхід формує здатність розуміти психологічний та емоційний вплив кольору на глядача, підсилює професійне художнє мислення та розширює колористичну культуру здобувачів освіти.

Особливістю живописної підготовки є поєднання навчально-пізнавальних і мистецько-творчих завдань, що дає змогу не лише опанувати технічні прийоми, а й сформулювати колористичні засади на базі естетичного сприйняття кольору, образного та креативного мислення, а також колористичної культури. У цьому контексті зведення освітнього процесу до формального засвоєння окремих живописних компетентностей виявляється недостатнім для повноцінного розвитку художньо-творчих здібностей. Саме глибоке занурення у колористичні засади живопису створює сприятливі умови для формування індивідуального стилю здобувачів освіти і розкриття їхнього творчого потенціалу.

Як зазначає Д. Чаус “у силу специфіки професії, майбутні фахівці образотворчого мистецтва тісно пов’язані із творенням художнього образу, передачею просторових колористичних уявлень за допомогою живописних методів. Синтез кольору і форми забезпечує успішне виконання професійних завдань, ...а формування колористичної компетентності у процесі живописної підготовки спрямовано передовсім на розвиток самого художника, його почуттів у кольорографічних зображеннях. Живописна підготовка майбутніх фахівців образотворчого мистецтва має широкі можливості на всіх стадіях творчого процесу ... допомагає зрозуміти, як кольори та їхні комбінації можуть впливати на настрій у картині, на створення цікавих та привабливих художніх творів, проєктів тощо” [19, 175].

Колористичні засади живописної підготовки у формуванні творчих здібностей здобувачів освіти художніх спеціальностей на заняттях з живопису та суміжних дисциплін потребують цілеспрямованого педагогічного супроводу. Через систематичне виконання навчальних завдань у майстерні закріплюються технічні прийоми роботи з натури, засвоюються принципи композиції, колористичної гармонії та поетапного вирішення художнього образу. Саме регулярна практика виступає дидактичною основою, в межах якої формуються знання, уміння й навички, – з урахуванням доцільного добору викладачем методів навчання відповідно до рівня підготовки та характеру творчого завдання.

Важливою умовою живописної підготовки є активна участь самого здобувача освіти – його

здатність підтримувати інтерес до навчального процесу, до обраної мистецької спеціальності, адже саме така внутрішня мотивація забезпечує стійкість до самостійного пошуку і відкриттів. Навчальна діяльність у галузі живопису та роботи з кольором передбачає постійну рефлексію – здатність аналізувати власні рішення, усвідомлювати хід творчого процесу, бачити помилки та шляхи їх подолання.

У живописній роботі рефлексія проявляється в умінні здобувачів освіти мислити кольором, експериментувати з колористичними поєднаннями, співвідносити уяву з реальним спостереженням. Вільне компонування кольорових рішень – як за натурою, так і за уявленням – формує у здобувача освіти здатність передбачати художній результат до його матеріального втілення. Такий досвід сприяє не лише формуванню колористичного мислення, а й розвитку індивідуального стилю та глибшого розуміння виражальних можливостей кольору в живописі в цілому.

Для ефективного розвитку цих умінь необхідно створити відповідні педагогічні умови, що забезпечують послідовність і цілісність живописної підготовки. До таких умов, зокрема, належать:

1. Інтеграція теоретичних знань про колір із практичними завданнями – поєднання кольорознавчих понять (контраст, гармонія, світлотінь, тональність тощо) з практикою їх застосування у живописі.

2. Використання поетапної моделі формування колористичних засад – від простих вправ з поєднання кольорів до створення складних композицій з індивідуальним колористичним вирішенням.

3. Застосування методів асоціативного й емоційного сприйняття кольору – розвиток здатності інтерпретувати колір не лише як формальний елемент, а як носій настрою, смислу, символіки.

4. Використання творчих завдань із вільним вибором колористичних рішень – стимулювання індивідуального підходу до кольору, підтримка креативності, виявлення авторського стилю.

5. Залучення до аналізу живописних творів класиків і сучасників з фокусом на колористику – формування вміння бачити й аналізувати колір у мистецьких зразках, запозичувати досвід.

6. Використання цифрових технологій для моделювання колірних рішень – робота з графічними редакторами, симуляторами кольору, що дає змогу експериментувати з палітрами без втрати матеріалів.

7. Формування рефлексії через обговорення власних колористичних рішень – розвиток аналітичного мислення, здатності аргументувати власні вибори та бачення.

8. Створення психологічно комфортного й творчо-стимулюючого освітнього середовища – довір-

лива атмосфера, підтримка педагогом ініціативності та творчих пошуків здобувачів освіти.

Висновки. Отже, колористичні засади є фундаментальним чинником формування живописного мислення здобувачів освіти художніх спеціальностей. Саме від рівня їхнього опанування залежить здатність працювати з емоційно насиченим кольором, створювати гармонійні композиції, формувати індивідуальний живописний стиль та розвивати власний творчий потенціал.

Проведений аналіз засвідчив, що відсутність цілісного, уніфікованого підходу до формування колористичних засад у живописній підготовці, а також недостатня інтеграція сучасних інноваційних технологій стримують розвиток творчих здібностей здобувачів освіти.

Запропонована система педагогічних умов – від інтеграції теоретичних знань із практикою до створення простору для рефлексії та творчих експериментів – забезпечує розвиток не лише технічних умінь, а й естетичного бачення, чутливості до кольору та здатності до самостійного пошуку колористичних рішень.

Врахування цих умов у педагогічному процесі сприятиме цілісному оволодінню колористичною культурою як необхідною складовою підготовки здобувачів освіти художніх спеціальностей. Організація навчального процесу на основі колористичних засад дозволяє максимально розкрити творчий потенціал здобувача освіти, сприяє його самореалізації та формуванню професійної художньої ідентичності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Orshanskyi L. (and other). Interactive teaching methods as a change in the purpose of modern education. *Systematic Reviews in Pharmacy*. № 11 (10), 2020. С. 549–555 (Scopus).
2. Panyok T.V. Historical-cultural and lighting context of artistic education in Ukraine in the beginning of the 20th century. *International journal of conservation science*, Volume 11, Issue 4, October-December. 2020. С. 945–952. DOI: <https://doi.org/10.36868/IJCS.2023.01.14> Web of science & Scopus
3. Panyok T.V. Art Education in Ukraine in Early 20th Century. *International journal of conservation science*. Volume 14, Issue 1, January-March. 2023. URL: <https://ijcs.ro/current-issue>. Web of science & Scopus.
4. Tymenko, V. (and other). Problems of preparation for educational design of students of institutions of higher art education. *Revista Tempos E Espaços Em Educação*, 14 (33), e15972. 2021. DOI: <https://doi.org/10.20952/revtee.v14i33.15972>
5. Гриньова В., Паньок Т. Етнодизайн та модерна траєкторія професійної підготовки майбутнього вчителя мистецьких дисциплін в умовах діджиталізації суспільства. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 74, (2). Запоріжжя, С. 146–151. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.74-2.28>.

6. Висікайло Т.В. Формування фахової компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва у процесі пленерної практики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Полтава, 2017. 243 с.
7. Гриньова В., Паньок Т. Методика викладання образотворчого мистецтва як чинник становлення художньо-педагогічної освіти в Україні початку XX століття. *Professional Art Education*, 2025. Vol. 6 (1), 2–25. С. 54–65. DOI: <https://doi.org/10.34142/27091805.2025.6.01.06>
8. Масол Л.М. Поліцентрична інтеграція змісту загальної мистецької освіти. *Мистецтво та Освіта*. 2020. № 1 (95). С. 20–26.
9. Отич О. Колір як емоційно-змістовий код культури. *Рідна школа*. 2017. № 1–2. С. 18–22. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/706441/1/otich.pdf>
10. Паньок Т.В., Олефір Ю.В. Особливості сприймання кольору в живописі. *Матеріали I Міжн. наук.-пр. конф. "Scientific progress: innovations, achievements and prospects"*. 2022. С. 362–368.
11. Паньок Т.В., Жень Фушен. Китайський досвід використання етнодизайну у процесі формування ключових компетентностей студентів мистецьких спеціальностей. *Молодь і ринок*. 2023. № 3 (211). С. 16–21. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.277187>.
12. Паньок Т.В. Розвиток вищої художньо-педагогічної освіти в Україні у XX столітті (монографія). Харків: Оперативна поліграфія ФОБ Здоровий Я. А. 2016. 626 с. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/3863>
13. Печенюк Т. Кольорознавство. Київ: "Трані-Т". 2009. 192 с.
14. Прокопович Т., Каленюк О., Вахрамєєвої Г. Основи кольорознавства та декоративно-прикладного мистецтва: навч. посіб. Луцьк, 2019. 91 с.
15. Рудницька О. Методологія мистецької освіти. Суми, 2010. С. 4–39.
16. Сотник Л.І. Колір і його значення у мистецтві. *Вісник ХДАДМ*. 2015. № 6. С. 32–36.
17. Сотська Г.І. Теоретичні і методичні засади формування естетичної культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва в педагогічних університетах. Київ : Ін-т обдарованої дитини. 2014. 382 с.
18. Чаус Д. Мистецькі пошуки початку XX століття та їхній вплив на методику формування колористичного бачення майбутніх фахівців образотворчого мистецтва. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2023. Вип. 61. С. 43–54. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/sciencemeans/article/view/14558/0>
19. Чаус Д. Роль колористичної компетентності у процесі живописної підготовки майбутніх фахівців образотворчого мистецтва в педагогічних університетах. *Молодь і ринок*, 2023. № 10 (218). С. 172–178.
20. Чаус Д.В., Паньок Т.В. Колірна виразність як особливість системного живописного мислення майбутніх фахівців образотворчого мистецтва під час професійної підготовки в педагогічному університеті. *Новий колегіум*. 2024. № 3. С. 62–68. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/344f63da-1fac-49b0-b836-7b0e3285e78b>
21. Panyok, T.V. (2020). Historical-cultural and lighting context of artistic education in Ukraine in the beginning of the 20th century. *International Journal of Conservation Science*, 11(4), pp. 945–952. DOI: <https://doi.org/10.36868/IJC.S.2023.01.14> (Web of Science & Scopus). [in English].
22. Panyok, T.V. (2023). Art education in Ukraine in early 20th century. *International Journal of Conservation Science*, 14(1). Available at: <https://ijcs.ro/current-issue> (Web of Science & Scopus). [in English].
23. Tymenko, V. & others. (2021). Problems of preparation for educational design of students of institutions of higher art education. *Revista Tempos e Espaços em Educação*, 14(33), e15972. DOI: <https://doi.org/10.20952/revtee.v14i33.15972> [in English].
24. Hrynova, V. & Panyok, T. (2021). Etnodyzain ta moderna traiektoriia profesiinoi pidhotovky maibutnoho vchytelia mystetskykh dystsyplin v umovakh didzhytalizatsii suspilstva [Ethnodesign and modern trajectory of professional training of future teachers of artistic disciplines in the conditions of digitalization of society]. *Pedagogy of the formation of a creative personality in higher and general education schools*. No. 74(2), pp. 146–151. DOI: <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.74-2.28> [in Ukrainian].
25. Vysikailo, T.V. (2017). Formuvannia fakhovoi kompetentnosti maibutnykh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva u protsesi plenemoi praktyky [Formation of professional competence of future teachers of fine arts in the process of plein air practice]. *Candidate's thesis*. Poltava, 243 p. [in Ukrainian].
26. Hrynova, V. & Panyok, T. (2025). Metodyka vykladannia obrazotvorchoho mystetstva iak chynnyk stanovlennia khudozhno-pedahohichnoi osvity v Ukraini pochatku XX stolittia [The methodology of teaching fine arts as a factor in the formation of artistic and pedagogical education in Ukraine at the beginning of the 20th century]. *Professional Art Education*, No. 6(1), pp. 54–65. DOI: <https://doi.org/10.34142/27091805.2025.6.01.06> [in Ukrainian].
27. Masol, L.M. (2020). Politsentrychna intehtratsiia zmistu zahalnoi mystetskoi osvity [Polycentric integration of general arts education content]. *Art and Education*. No. 1(95), pp. 20–26. [in Ukrainian].
28. Otych, O. (2017). Kolir iak emotsiino-zmistovyi kod kultury [Color as an emotional and semantic code of culture]. *Native school*. No. 1–2, pp. 18–22. Available at: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/706441/1/otich.pdf> [in Ukrainian].
29. Panyok, T.V. & Olefir, Yu.V. (2022). Osoblyvosti sprymannia koloru v zhyvopysi [Features of color perception in painting]. *Materials of the 1st International Scientific-Professional Conference. In Scientific progress: innovations, achievements and prospects* (pp. 362–368). [in Ukrainian].
30. Panyok, T.V. & Zhen Fushen. (2023). Kytaiskyi dosvid vykorystannia etnodyzainu u protsesi formuvannia kliuchovykh kompetentnostei studentiv mystetskykh spetsialnostei [Chinese experience in using ethnodesign in the process of forming key competencies of students of art specialties]. *Youth & market*, No. 3(211), pp. 16–21. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.277187> [in Ukrainian].
31. Panyok, T.V. (2016). Rozvytok vyshchoi khudozhno-pedahohichnoi osvity v Ukraini u XX stolitti (monohrafiia) [The Development of Higher Artistic and Pedagogical Education in Ukraine in the 20th Century (monograph)]. Kharkiv, 626 p. Available at: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/3863> [in Ukrainian].

REFERENCES

1. Orshanskyi, L. & others. (2020). Interactive teaching methods as a change in the purpose of modern education. *Systematic Reviews in Pharmacy*, 11(10), pp. 549–555. (Scopus). [in English].

13. Pecheniuk, T. (2009). Koloroznavstvo [Color science]. Kyiv, 192 p. [in Ukrainian].

14. Prokopovych, T., Kaleniuk, O. & Vakhramieieva, H. (2019). Osnovy koloroznavstva ta dekorativno-prykladnoho mystetstva: navch. posib. [Fundamentals of Color Theory and Decorative-Applied Art: A Study Guide]. Luts'k, 91 p. [in Ukrainian].

15. Rudnytska, O. (2010). Metodolohiia mystetskoï osvity [Art Education Methodology]. Sumy, pp. 4–39. [in Ukrainian].

16. Sotnyk, L.I. (2015). Kolir i joho znachennia u mystetstvi [Color and its meaning in art]. Bulletin of the KhDADM. No. 6, pp. 32–36. [in Ukrainian].

17. Sotska, H.I. (2014). Teoretychni i metodychni zasady formuvannia estetychnoi kultury maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva v pedahohichnykh universytetakh [Theoretical and methodological principles of forming the aesthetic culture of future teachers of fine arts in pedagogical universities]. Kyiv, 382 p. [in Ukrainian].

18. Chaus, D. (2023). Mystetski poshuky pochatku XX stolittia ta yikhnyi vplyv na metodyku formuvannia kolorystychnoho bachennia maibutnikh fakhivtsiv obrazotvorchoho mystetstva [Artistic searches of the early 20th century

and their influence on the methodology for forming the coloristic vision of future fine art specialists]. *Educational and research tools*. No. 61, pp. 43–54. Available at: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/sciencemeans/article/view/14558/0> [in Ukrainian].

19. Chaus, D. (2023). Rol kolorystychnoi kompetentnosti u protsesi zhyvopysnoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv obrazotvorchoho mystetstva v pedahohichnykh universytetakh [The role of coloristic competence in the process of pictorial training of future fine arts specialists in pedagogical universities]. *Youth & market*, No. 10(218), pp. 172–178. [in Ukrainian].

20. Chaus, D.V. & Panyok, T.V. (2024). Kolima vyraznist iak osoblyvist systemnoho zhyvopysnoho myslennia maibutnikh fakhivtsiv obrazotvorchoho mystetstva pid chas profesiinoï pidhotovky v pedahohichnomu universyteti [Color expressiveness as a feature of the systematic pictorial thinking of future fine art specialists during professional training at a pedagogical university]. *New Collegium*. No. 3, pp. 62–68. Available at: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/344f63da-1fac-49b0-b836-7b0e3285e78b> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15.07.2025

“Кожний освічений народ тільки тоді має значення в науці, коли збагачує її істинами, які лишаються такими для всіх народів”.

Костянтин Ушинський
український педагог

“Успіх – це не ключ до щастя. Щастя – це ключ до успіху. Якщо ви любите те, що робите, ви будете успішними”.

Альберт Швейцер
німецький філософ

“Весь сенс життя полягає в нескінченному завоюванні невідомого, у вічному зусиллі пізнати більше”.

Еміль Золя
французький письменник

“Людина, по справжньому мисляча, черпає зі своїх помилок не менше пізнання, ніж зі своїх успіхів”.

Джон Дьюї
американський філософ і педагог

“І я дійшов переконання: треба опанувати одну справу, одну ділянку життя – і знати її досконало. Тоді станеш справді кимось помітним у ній”.

Петро Яцик
президент “Ліги українських меценатів”
підприємець і філантроп

